

МЕХАНІЗМИ ІНТЕРВЕНЦІЙ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ТА ВІТЧИЗНЯНА ПРАКТИКА

***МОСТОВА А.Д., К.Е.Н., СТАРШИЙ ВИКЛАДАЧ,
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ АЛЬФРЕДА НОБЕЛЯ***

Постановка проблеми у загальному вигляді. Вирішення продовольчої проблеми на всіх рівнях та запобігання її виникненню завжди було стратегічним пріоритетом розвинутих країн світу. Провідна роль у цьому завданні покладена на методи і механізми державного регулювання ціноутворення на внутрішньому ринку, напрями і інструменти підтримки аграрного сектору економіки, забезпечення якості і безпечності продовольства та його доступності для населення. Більшість країн світу розробили та застосовують власні національні програми, спеціальні закони про продовольчу безпеку, а також дієві методи та інструменти регулювання продовольчого ринку для комплексного вирішення проблем, пов'язаних із забезпеченням продовольчої безпеки у довгостроковій перспективі.

У розвинутих країнах проблема забезпечення продовольчої безпеки вирішується державою на загальнонаціональному рівні. В Україні у ході реформування системи господарювання було реконструйовано державний механізм забезпечення населення продовольством, але єдиної концепції вирішення цього питання на стратегічному рівні поки що не сформовано. Позитивний результат може надати проведення дослідження та систематизації досвіду державного регулювання стратегічного забезпечення продовольчої безпеки у деяких розвинутих країнах світу та подальшої розробки на основі найбільш результативних механізмів і методів державної підтримки власних механізмів формування і реалізації стратегії продовольчої безпеки в Україні [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед українських авторів дослідженню стратегічних напрямів державного регулювання продовольчої безпеки країн ЄС присвячено дослідження авторів Скрипчук П.М., Хоменко А.Є., Шойко В.А., Олійник В., Candel J.L., Breeman G.E., Stiller S.J., Termeer J.A.M. та інших. У наукових працях Батигіна О.М., Жушман В.М., Корнієнко В.М. досліджено основні питання організаційно-правового забезпечення розробки і реалізації

стратегії продовольчої безпеки зарубіжних країн [2, с. 176-195]. Стратегічні пріоритети системи забезпечення продовольчої безпеки України досліджувала Голюкова К.П., яка запропонувала інструменти державного регулювання в забезпеченні стратегічних напрямів системи продовольчої безпеки: підтримка товаровиробників, платоспроможний попит, розвиток інститутів ринкової інфраструктури [3].

Однак, не зважаючи на значний науковий доробок у дослідженні світового досвіду продовольчої безпеки, можна зробити висновок, що застосування важливих аспектів міжнародних підходів при розробці заходів державного регулювання забезпечення продовольчої безпеки шляхом аграрних інтервенцій не розкрито повністю та носить фрагментарний характер. Тому потребує поглибленого дослідження та систематизації зарубіжний та вітчизняний досвід формування та реалізації стратегії продовольчої безпеки на державному рівні.

Формулювання цілей статті. Мета дослідження - проаналізувати організаційно-правові засади механізму аграрних інтервенцій в Україні та зарубіжних країнах та обґрунтувати шляхи вдосконалення інтервенційного механізму у забезпеченні продовольчої безпеки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Відповідно до матеріалів, опублікованих Продовольчою та сільськогосподарською організацією об'єднаних націй (FAO), продовольча безпека – це «забезпечення гарантованого доступу населення світу, країни, регіону до харчових продуктів у будь-який час і обсягах, достатніх для ведення активного й здорового способу життя, за рахунок власного виробництва та імпорту продовольства, виробництво яких неможливе за рахунок внутрішніх ресурсів» [2, с. 59].

Державне регулювання стратегії продовольчої безпеки базується на системі принципів, підходів, нормативно-правових актів, інститутів та взаємодії між ними. Стратегічне забезпечення продовольчої безпеки у ЄС полягає у застосуванні механізму захисту внутрішніх ринків та вітчизняного виробництва на основі механізмів наднаціонального цінового регулювання: цільові ціни, інтервенційні ціни, граничні (порогові) ціни, змінний імпортний тариф і експортні субсидії. Фундаментальними принципами єдиної аграрної політики ЄС є: єдність ринку, система фінансування й система преференцій країнам-учасникам ЄС [4].

При проведенні закупівель сільськогосподарської продукції або реалізації запасів держава є безпосереднім учасником ринку. Система наднаціонального регулювання продовольчого ринку функціонує за

допомогою жорсткого механізму ціноутворення наднаціональними органами: вищим органом управління ЄС - Європейською Комісією, яка встановлює ціни та процент номінального підвищення, та Радою Європейського Союзу (або Радою міністрів), яка має право змінювати ціни та затверджувати остаточні ціни на продукцію сільського господарства.

Ціни фіксуються в євро за такими критеріями:

– цільові (рекомендовані) ціни, які можуть бути індикативними (зерно, молочні продукти, цукор, соняшник), орієнтовними (м'ясопродукти);

– мінімальні імпорتنі (порогові) ціни, які в свою чергу бувають граничними (зерно, цукор, молочні продукти), довідковими (фрукти, овочі, рибопродукти), шлязовими (свинина, яйця, птиця). Політика протекціонізму реалізується шляхом застосування додаткового митного збору у вигляді різниці між внутрішньою ціною на продовольство й імпоротною ціною, а також стимулювання експорту країнами ЄС шляхом надання експортних субсидій фермерам;

– мінімальні (інтервенційні) ціни, які гарантують фермеру встановлену доходність бізнесу й диференціюють заготівельні ціни на різні види сільськогосподарської продукції у регіонах [5].

Інтервенційна ціна (ціна втручання), встановлена органами управління ЄС (Європейська Комісія, Рада міністрів), є обов'язковою для закупівлі продовольства закупівельними організаціями в ЄС у заздалегідь встановленому обсязі обов'язкових закупівель за вказаними цінами [6]. Орієнтовні ціни забезпечують гнучкість ринку шляхом підвищення інтервенційної ціни на сільськогосподарську продукцію на величину від 2 % до 40 % для її продажу за межами території виробництва за більш високою ціною. Відсоток підвищення є ринковою складовою ціни, яка є бажаною для органів управління ЄС на оптових продовольчих ринках окремих видів продовольства [7].

Цінове регулювання продовольчого ринку у системі стратегічного забезпечення продовольчої безпеки в країнах ЄС не обходиться без імпорتنих (порогових) цін, що визначають рівень митного захисту внутрішніх цін на фермерську продукцію. При цьому цільова ціна перевищує порогову, однак з урахуванням транспортних витрат на одиницю продукції порогова ціна повинна перевищувати цільову. Механізм регулювання продовольчого ринку за допомогою цільових та порогових цін є стратегічним інструментом досягнення самозабезпеченості за окремими видами продукції у ЄС шляхом встановлення верхньої межі цін у системі захисту цін [8].

Оскільки підтримання високих цін в межах єдиного продовольчого ринку ЄС є одним з найдорожчих інструментів субсидування доходів фермерів, тому згодом були ухвалені рішення щодо незначного зниження цін. Так, була запроваджена система прямих державних доплат виробникам за неперевищення досягнутого у попередньому періоді рівня виробництва продовольства через несприятливі умови. Сума державних виплат залежить від площі землі або кількості голів худоби [7].

Після досягнення повної самозабезпеченості і продовольчої незалежності, спільна агропродовольча політика ЄС в останні десятиріччя передбачає застосування обмежуючих заходів: квоти на виробництво і продаж продовольства, усунення принципу гарантування цін для будь-якої кількості реалізованих на ринку продовольчих товарів, а також поетапне зниження інтервенційних цін. Встановлення квот на закупівлю за гарантованими цінами встановлювалося на молоко, пшеницю, цукор, бавовну, соняшник, ріпак та деякі інші сільськогосподарські товари. Квотування як стратегічний інструмент державного регулювання продовольчого ринку спрямовано на підтримання на високому рівні внутрішніх цін, запобігання надвиробництва та зниження витрат з бюджету ЄС через систему гарантування цін. Гарантовані ціни поширюються на закупівлю закупівельними організаціями лише встановленої кількості продукції, а перевищення продукції закуповується за нижчою ціною. У ЄС застосовується практика визначення загального граничного обсягу виробництва, який потім розподіляється між країнами-членами ЄС. Таким чином, фермери повинні адаптуватися до ринкових обмежень, маючи можливість при цьому отримувати стабільні доходи.

Ціновий механізм є ефективним засобом фінансування сільського господарства за рахунок споживачів. За рахунок внутрішніх цін, більш високих порівняно зі світовими, проводиться фінансування фермерів та недопущення проникнення на внутрішній ринок ЄС виробників з більш низькою собівартістю продукції.

Правові та організаційні засади таких заходів державної підтримки аграрного сектору та гарантування продовольчої безпеки України, як державні аграрні інтервенції, державні заставні закупівлі зерна та інші, що здійснюються ПАТ «Аграрний фонд», закріплено у Законі України «Про державну підтримку сільського господарства України» від 24 червня 2004 р., № 1877-IV.

Реалізація товарних та фінансових інтервенцій, продовольчого резерву в Україні забезпечується діяльністю ПАТ «Аграрний фонд», який забезпечує стабільність цін на аграрному та продовольчому ринку

шляхом здійснення інтервенційних заходів та ефективну цінову політику в аграрному секторі. Для гарантування продовольчої безпеки ПАТ «Аграрний фонд» створює резерви по окремих позиціях об'єктів державного цінового регулювання, тобто тих видів агропродовольчої продукції, на які буде спрямована державна підтримка (у відсотках до обсягів річного внутрішнього споживання) [9].

Основною метою ПАТ «Аграрний фонд» є забезпечення рівноваги на аграрних та продовольчих ринках, задоволення потреб населення у продовольстві, забезпечення продовольчої незалежності держави, попередження зростання цін на ринках об'єктів державного цінового регулювання. Установа формує державний інтервенційний фонд – державний резерв окремих видів аграрної продукції, який повинен гарантувати продовольчу безпеку держави [10, с. 21].

Для уникнення нестабільності на аграрних та продовольчих ринках та встановлення надмірно високих та низьких цін відповідно до законодавства проводяться товарні та фінансові інтервенції у обсягах, що дозволяють зафіксувати ціну рівноваги на аграрну продукцію на рівні, не меншому мінімальної та не вищому максимальної закупівельної інтервенційної ціни. Підставою для проведення товарної інтервенції є перевищення ціни попиту на умовах споту або форварду протягом однієї торгової сесії в межах від 5 до 20 % від найвищої закупівельної інтервенційної ціни. Розмір товарної інтервенції має бути достатнім для встановлення ціни рівноваги, не вищої за найвищу інтервенційну ціну. При перевищенні ціни більше, ніж 20 %, ПАТ «Аграрний фонд» призначає торгівлю на поточній біржовій сесії та консультується з учасниками біржового ринку.

При зниженні ринкової кон'юнктури ПАТ «Аграрний фонд» проводить фінансову інтервенцію, закупаючи аграрної продукції за умови зниження спотових цін на організованому аграрному ринку до рівня, нижчого за мінімальну закупівельну інтервенційну ціну. Метою є досягнення цінової рівноваги, у тому числі за допомогою придбання товарних деривативів.

Для товаровиробників і для стабільного функціонування продовольчого ринку мінімальні інтервенційні ціни повинні бути економічно обґрунтованими. Тому при їх визначенні враховуються середньогалузева нормативна виробнича собівартість одиниці продукції, мінімальний рівень рентабельності (не менше 10 %), ринкова кон'юнктура. Обидва види інтервенційних цін встановлюються єдиними для всієї території України і не змінюються протягом періоду державного регулювання (за виключенням радикальних змін ринкової кон'юнктури).

Фінансові інтервенції проводяться у випадку, коли ціна пропозиції аграрної продукції на умовах споту або форварду протягом однієї торгової сесії є меншою, ніж встановлена мінімальна інтервенційна ціна, на 5-20 % її значення. Розмір фінансової інтервенції ПАТ «Аграрний фонд» має бути достатнім для встановлення ціни рівноваги на рівні, не меншому мінімальної інтервенційної ціни. При більш ніж 20 %-ти перевищенні ПАТ «Аграрний фонд» призупиняє торгівлю і консультується з учасниками біржового ринку.

Підсумовуючи, відзначимо, що Законом України «Про державну підтримку сільського господарства України» від 24 червня 2004 р., № 1877-IV запроваджується складний механізм державного регулювання цін на сільськогосподарську продукцію шляхом послідовної реалізації таких засобів регулювання: встановлення мінімальних і максимальних інтервенційних цін, застосування товарних і фінансових інтервенцій, встановлення тимчасового адміністративного регулювання цін, застосування бюджетної дотації. Встановлення мінімальних, максимальних інтервенційних цін не є безпосередньо самостійним засобом регулювання, це є інструментом застосування інтервенційних операцій, тимчасового адміністративного регулювання, тимчасових бюджетних дотацій. Ці елементи утворюють єдиний механізм і мають застосовуватися лише в послідовності, що визначена Законом.

Слід відзначити, що ПАТ «Аграрний фонд» в умовах перевищення обсягів виробництва зерна над обсягом споживання не повністю виконує покладену на нього функцію інтервенцій на ринку зерна. Інтервенційні закупівлі не вирішують проблему надлишкової пропозиції товарного зерна. Враховуючи викладене, актуальним є приєднання України до формування Світового продовольчого фонду ФАО ООН та продовольчих фондів ЄС [10, с. 20].

Законом України «Про державну підтримку сільського господарства України» визначено види аграрної продукції, що є об'єктами державного регулювання. Однак Кабінетом Міністрів України об'єкти державного цінового регулювання визначаються щорічно за результатами моніторингу аграрного ринку, та офіційно оприлюднюються не пізніше 30 календарних днів до початку маркетингового року у вигляді правових актів. У протилежному випадку діє перелік об'єктів для попереднього маркетингового періоду. Це створює значну кількість правових актів у цій сфері, що може створювати проблеми. Можна систематизувати правові акти та прийняти комплексний правовий акт, наприклад Закон «Про

формування та використання державного інтервенційного фонду», який би регламентував порядок закупівлі (продажу) ПАТ «Аграрний фонд» усіх об'єктів державного цінового регулювання, що забезпечить ефективне функціонування інституту аграрних інтервенцій.

В ЄС існує тенденція до протекціоністського захисту сільськогосподарських виробників за рахунок цінового регулювання [11]. Фермери захищені від конкуренції з боку іноземних виробників і користуються перевагами (в основному за рахунок споживачів) продавати свою продукцію за цінами вище світового рівня.

Механізми державного регулювання ціноутворення в Україні повинні бути достатньо гнучкими для захисту вітчизняних товаровиробників та одночасного дотримання вимог СОТ, зокрема при застосуванні таких захисних заходів, як мито і ввізні тарифи на продовольство. Також рекомендовано посилення державного контролю за моніторингом балансу продовольства для запобігання втрат від обмеження експорту.

Висновки. Узагальнюючи зарубіжний досвід державної аграрної політики, та враховуючи намагання інтеграції України до європейського економічного простору, важливо врахувати переваги та ризики для сільського господарства та сформувати основні стратегічні напрями державної політики, спрямовані на зниження ризиків, нейтралізацію можливих негативних наслідків і прискорення отримання переваг від лібералізації торговельних режимів. Європейський досвід наднаціонального та державного регулювання продовольчої безпеки актуальний для України в сучасних умовах.

Можливо надати право Міністерству розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України встановлювати рекомендовані ціни на сільськогосподарську продукцію та продовольство в залежності від середньої собівартості основних видів сільськогосподарської продукції, що забезпечило б достатній рівень продовольчої безпеки у регіонах. Для цього варто створити відповідні служби моніторингу та передбачити відповідні суми компенсацій у структурі видатків державного бюджету. Вказані механізми державної підтримки товаровиробників в Україні повинні бути складовою як аграрної політики держави, так і стратегії продовольчої безпеки.

З огляду на проведене дослідження та з урахуванням міжнародного досвіду та необхідності інтеграції України в систему світового агропродовольчого ринку, необхідно удосконалення інституційного базису формування системи продовольчої безпеки України шляхом адаптації вітчизняного нормативно-правового базису

у сфері продовольчої безпеки до вимог і положень Спільної аграрної політики країн-членів ЄС в частині закріплення на законодавчому рівні повноважень, функцій та сфери відповідальності інституту державного інтервенційного агента в аспекті регулювання кон'юнктури аграрного ринку. Перспективами подальших наукових досліджень може бути обґрунтування пропозицій щодо вдосконалення заходів цінового регулювання для забезпечення продовольчої безпеки України, враховуючи успішний досвід європейських держав.

Література.

1. Statistical Factsheet 2018. DG Agriculture and Rural Development, Unit Farm Economics. European Commission, Eurostat. URL: https://ec.europa.eu/agriculture/statistics/factsheets_en

2. Актуальні проблеми правового забезпечення продовольчої безпеки України : монографія / **О.М. Батигіна, В.М. Жупман, В.М. Корнієнко** та ін.; за ред. **В.Ю. Уркевича та М.В. Шульги**. Х. : Право, 2013. 326 с.

3. Голікова К.П. Державне регулювання забезпечення продовольчої безпеки в умовах трансформації національної економіки: дис. д.е.н. Запоріжжя, 2017. Класичний Приватний університет. URL: http://virtuni.education.zp.ua/info_cpu/sites/default/files/dis_Golikova_05.12.pdf

4. **Піщур Я.С., Сенишин О.С.** Використання світового досвіду державної підтримки розвитку агропродовольчого комплексу як напрямку забезпечення продовольчої безпеки України. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. серія економічна. 2012. Вип. 2. С. 131-140.

5. **Хірамагомедов М.** Особливості та напрямки державного регулювання ринку зерна в різних країнах. «Ефективність державного управління»: Збірник наукових праць. 2013. Вип. 35. С. 331-337.

6. **Candel J.L., Breeman G.E., Stiller S.J., Termeer J.A.M.** (2014). Disentangling the consensus frame of food security: The case of the EU Common Agricultural Policy reform debate. Food Policy, no. 44, pp. 47-58.

7. **Горшинич О.В.** Застосування зарубіжного досвіду в державному регулюванні економіки АПК в Україні. Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу № 3(27) 2014. С. 31-35.

8. **Шойко В.А.** Державне регулювання продовольчої безпеки в контексті інтеграції України ДО ЄС та забезпечення її сталого розвитку. Ефективна економіка, 2017. № 12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6203>

9. **Лавринчук О.В.** Організаційно-економічний механізм функціонування ринку зерна та участь держави в ньому. Ефективна економіка № 2, 2014. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2740>

10. **Щербина С.В.** Аналітичне дослідження стану продовольчої безпеки в Україні у контексті запровадження адресної допомоги у продуктах

харчування для малозабезпеченого населення. ГО «Аналітичний центр Аграрного союзу України», 2018. URL : http://www.aau.org.ua/media/publications/743/files/PolicyResearch_2018_12_17_10_21_51_429866.pdf

11. **Скрипчук П.М., Хоменко А.Є.** Аналіз досвіду країн-членів СОТ щодо забезпечення продовольчої безпеки та використання цього досвіду в Україні. Актуальні проблеми міжнародних відносин. Випуск 120 (частина І). 2014. С. 219-233.

References.

1. Statistical Factsheet (2018). DG Agriculture and Rural Development, Unit Farm Economics. European Commission, Eurostat Available at: https://ec.europa.eu/agriculture/statistics/factsheets_en (accessed 10 June 2019) [in English].

2. **Batyhina O.M., Zhushman V.M., & Korniienko V.M.** (2013). *Aktualni problemy pravovoho zabezpechennia prodovolchoi bezpeky Ukrainy [Actual problems of legal provision of food safety of Ukraine]*. Kharkiv : Pravo, p. 326 [in Ukrainian].

3. **Holikova K.P.** (2017) Derzhavne rehuliuвання zabezpechennia prodovolchoi bezpeky v umovakh transformatsii natsionalnoi ekonomiky [State regulation of food security in the conditions of transformation of the national economy]. *Dissertation of doctor of economic Sciences, Zaporizhzhia. Klasychnyi Pryvatnyi universytet.* Retrieved from http://virtuni.education.zp.ua/info_cpu/sites/default/files/dis_Golikova_05.12.pdf [in Ukrainian].

4. **Pitsur Ya.S., & Senyshyn O.S.** (2012). Vykorystannia svitovoho dosvidu derzhavnoi pidtrymky rozvytku ahroprodovolchoho kompleksu yak napriamu zabezpechennia prodovolchoi bezpeky Ukrainy [Using the world experience of state support for the development of the agro-food complex as a way of ensuring food security of Ukraine]. *Naukovyy visnyk L'viv's'koho derzhavnogo universytetu vnutrishnikh sprav. seriya ekonomichna – Scientific Bulletin of the Lviv State University of Internal Affairs. Series: Economics*, No. 2, pp. 131-140 [in Ukrainian].

5. **Khiramahomedov M.** (2013). Osoblyvosti ta napriamky derzhavnogo rehuliuвання rynku zerna v riznykh krainakh [Features and Directions of State Regulation of the Grain Market in Different Countries]. *«Efektyvnist' derzhavnogo upravlinnya»: Zbirnyk naukovykh prats' – «Efficiency of Public Administration»: Collection of Scientific Papers*, No. 35, pp. 331-337 [in Ukrainian].

6. **Candel J.L., Breeman G.E., Stiller S.J., & Termeer J.A.M.** (2014). Disentangling the consensus frame of food security: The case of the EU Common Agricultural Policy reform debate. *Food Policy*, No. 44, pp. 47-58 [in English].

7. **Horpynych O.V.** (2014). Zastosuvannia zarubizhnogo dosvidu v derzhavnomu rehuliuванні ekonomiky APK v Ukraini [Application of foreign experience in the state regulation of the economy of agroindustrial complex in Ukraine]. *Visnyk Berdyanskoho universytetu menedzhmentu i biznesu – Bulletin of the Berdyansk University of Management and Business*, No. 3(27). pp. 31-35 [in Ukrainian].

8. **Shoiko V.A.** (2017). Derzhavne rehuliuвання prodovolchoi bezpeky v konteksti inteɦratsii Ukrainy DO YeS ta zabezpechennia yii staloho rozvytku [State regulation of food security in the context of Ukraine's integration into the EU and ensuring its sustainable development]. *Efektivna ekonomika – Effective economy*, No. 12. Retrieved from <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6203> [in Ukrainian].

9. **Lavrynychuk O.V.** (2014). Orhanizatsiino-ekonomichnyi mekhanizm funktsionuvannia rynku zerna ta uchast derzhavy v nomu [Organizational and economic mechanism of grain market functioning and state participation in it]. *Efektivna ekonomika – Effective economy*, No. 2, Retrieved from <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2740> [in Ukrainian].

10. **Shcherbyna S.V.** (2018). Analitychne doslidzhennia stanu prodovolchoi bezpeky v Ukraini u konteksti zaprovadzhennia adresnoi dopomohy u produktakh kharchuvannia dlia malozabezpechenoho naselennia [Analytical study of the food security situation in Ukraine in the context of the introduction of targeted food assistance for the poor]. *Analitychnyy tsentr Abrarnoho soyuzu Ukrainy – Analitychnyi tsentr Abrarnoho soyuzu Ukrainy*, Retrieved from http://www.aau.org.ua/media/publications/743/files/PolicyResearch_2018_12_17_10_21_51_429866.pdf [in Ukrainian].

11. **Skrypchuk P.M., & Khomenko A.Ye.** (2014). Analiz dosvidu krain-chleniv SOT shchodo zabezpechennia prodovolchoi bezpeky ta vykorystannia tshoho dosvidu v Ukraini [Analysis of the experience of WTO member countries in ensuring food security and using this experience in Ukraine]. *Aktual'ni problemy mizhnarodnykh vidnosyn – Actual problems of international relations*, No. 120 (I), pp. 219-233 [in Ukrainian].

Анотація.

Мостова А.Д. Механізми інтервенцій у забезпеченні продовольчої безпеки держави: зарубіжний досвід та вітчизняна практика.

Мета дослідження полягає у аналізі організаційно-правових засад механізму аграрних інтервенцій в Україні та зарубіжних країнах та обґрунтуванні шляхів удосконалення інтервенційного механізму у забезпеченні продовольчої безпеки. У роботі використані методи системного аналізу й синтезу, абстрактно-логічний, монографічний, узагальнення. Розглянуто механізми державного регулювання забезпечення продовольчої безпеки в ЄС. Представлено критерії встановлення цін на сільськогосподарську продукцію в країнах ЄС. Розглянуто механізми реалізації державних аграрних інтервенцій. Представлено інструменти регулювання цін на окремі види сільськогосподарської продукції та продовольства на організованому аграрному ринку та формування продовольчого резерву держави. Наукова новизна дослідження полягає у обґрунтуванні пропозицій щодо удосконалення механізму аграрних інтервенцій у гарантуванні продовольчої безпеки. Практична значущість результатів дослідження полягає у створенні інституційної та правової основи для подальшого вдосконалення державного управління механізмом аграрних інтервенцій. Перспективи подальших досліджень полягають у розвитку методологічних та практичних засад формування стратегії продовольчої безпеки держави шляхом удосконалення інституційного забезпечення, правових механізмів ціноутворення на аграрну та продовольчу продукцію.

Ключові слова: аграрні інтервенції, продовольча безпека, механізм ціноутворення.

Аннотация.

Мостовая А.Д. Механизмы интервенций в обеспечении продовольственной безопасности государства: зарубежный опыт и отечественная практика.

Цель исследования заключается в анализе организационно-правовых основ механизма аграрных интервенций в Украине и зарубежных странах и обосновании путей совершенствования интервенционного механизма в обеспечении продовольственной безопасности. В работе использованы методы системного анализа и синтеза, абстрактно-логический, монографический, обобщения. Рассмотрены механизмы государственного регулирования обеспечения продовольственной безопасности в ЕС. Представлены критерии установления цен на сельскохозяйственную продукцию в странах ЕС. Рассмотрены механизм реализации государственных аграрных интервенций. Представлены инструменты регулирования цен на отдельные виды сельскохозяйственной продукции и продовольствия на организованном аграрном рынке и формирования продовольственного резерва государства. Научная новизна исследования заключается в обосновании предложений по совершенствованию механизма аграрных интервенций в обеспечении продовольственной безопасности. Практическая значимость результатов исследования заключается в создании институциональной и правовой основы для дальнейшего совершенствования государственного управления механизмом аграрных интервенций. Перспективы дальнейших исследований заключаются в развитии методологических и практических основ формирования стратегии продовольственной безопасности государства путем совершенствования институционального обеспечения, механизмов ценообразования на аграрную и продовольственную продукцию.

Ключевые слова: аграрные интервенции, продовольственная безопасность, механизм ценообразования.

Abstract.

Mostova A. Mechanisms of interventions in the provision of food security of the state: foreign experience and domestic practice.

The purpose of the research is to analyze the organizational and legal foundations of the mechanism of agrarian interventions in Ukraine and abroad and to justify ways to improve the intervention mechanism in food security. The methods of system analysis and synthesis, abstract-logical, monographic, generalization are used in the work. The mechanisms of state regulation of food security in the EU are considered. The criteria for setting prices for agricultural products in EU countries are presented. The mechanism of realization of state agrarian interventions is considered. The instruments of regulation of prices for certain types of agricultural products and food on the organized agrarian market and formation of the state food reserve are presented. The scientific novelty of the study is to substantiate the proposals for improving the mechanism of agrarian interventions in guaranteeing food security. The practical significance of the results of the research is to create an institutional and legal basis for further improvement of the state management of the mechanism of agrarian interventions. The prospects for further research are to develop the methodological and practical foundations of the state's food security strategy by improving institutional support, legal pricing mechanisms for agricultural and food products.

Key words: agrarian interventions, food security, pricing mechanism.